

מסורת הש"ס

(א) [שבוטות יא: ב"ק ע"ז: מנחות קא: (ב) טוטה מו. (כתיבות לו) כריתות כה. ע"פ, (ג) וזכית ע: כריתות כה. קדושין מ. (ד) קדושין מ. (ה) [פוסקתא פ"ה ה"א, (ו) כריתות טו. (ז) ע"ין מוס' ב"ק שכתבו על רש"י לא דק דכתב נגלה וע"ין רש"י ונתי"מ ע"ל זה מוס' פסחים לג: ד"ה לאמת ומוס' שבת לא. ד"ה א"ל, (ח) [לקמן קמ. (ט) כפי כ"ל בת ווס ונת בתה וע"ין רש"י, (י) (ז"ל) בדף כה.].

גליון הש"ס

בתנ"ך: סופג שמונים. ע"י כריתות דף ט' ע"פ מוס' ד"ה ויהי. קדושין דף טו ע"פ מוס' ד"ה הרי: תוס' ד"ה עגלה וכו' דקדושה מפורשת מיד נבלה. ע"ין מנחות דף קא ע"פ מוס' ד"ה ועגלה:

הנהגות חב"ח

(א) רש"י ד"ה והיה ינאי כדקדושין. כ"ב פ"ב דף מ: (ב) תוס' ד"ה והיה וכו' אינו כן אלא אם עד:

הנהגות מהר"ב

א] תוס' ד"ה אמר וכו' כמו שא"ר קדשים דמיסביר מחיים והא דכתיב וערפו שם וכו' כ"ל:

מוסף רש"י

ואמר ר"ש בן לקיש. איזו שעת הסבה ימיה לה, ואמר היה ר"ש פרה נפדית על גבי מערכתה. אפילו נשחטה על המערכה כחשפא, אם מלא אחרת היה ממנה, וזהו שעת הסבה שלה, ואפי"ל דלא נפדית, אפילו הכי משי"ל אכילת הולץ ורואיה לפדות (ב"ק ע"ז) וסבירא ליה לר"ש העומד לפדות כפדיו דמי והיה ליה אכילת שחטה יסול להאכילו לאחרי (שבוטות יא:). תצא ותורעה בעדר. כשאר חולין, והיא תנא ליה ליה הא דלמרינן ככמה דוכתי עגלה ערופה נאסרת מחיים וירידתה לנחל אינן אסרתה, ובמסכת כריתות (כה) מוקמינן לה למילתא בפולגא דתנאי, דנפק דכר (סוטה מו). גבול שמעתי בה ושכחתי. מאימתי נאסרת (קדושין טז). ונסבין חברייא. וסבין התלמידין מדעתה לומר (ובב"ב ע"ז) ירידתה לבחל איתן. היא גורמת לה שם ערופה ואסרתה (קדושין טז). ובקדושין יליף לה דלמסרה מחיים (ובב"ב ע"ז). משעת לקיחה. נאסרת שמים עד שישלח הנשולח וימרת בשולח (קדושין טז). מעגלה ערופה. מה הנה מיתקנה מחיים כקדשים, אף כן מחיים (טז).

אותו ואת בנו פרק חמישי חולין

פב.

עין משפט
נר מצוה

בו א מ"י פ"י מהלכות רחל הלכה ח: בו ב מ"י שם הלכה ו: יו ג מ"י פ"א מהל' טולתא לרעת הל' ו: יח ד מ"י פ"ב מהל' שחיטה הל' יג סמג לזון קמט טוש"ע י"ד פ"י טו טע"ף ו: יח ה ו מ"י שם הל' יג: כ ז מ"י שם סמג שם טוש"ע שם טע"ף ח:

תורה אור השלם

1. וישור אה שיה אתו ואת בנו לא תשחטו ביום אקח: ויקרא כב כח

שיטה מקובצת

אל ועגלה ערופה לאו שחיטה ראויה היא. ג"כ ג"א בס"י עגלה ערופה שחיטה ראויה היא דתנן וכו':

רבינו גרשום

פרה נפדית על גבי מערכתה. כלומר אם אירע בה פיסול או במלאכה או בשום דבר: תצא. כלומר עם שאר בהמות של חולין: קשיא דר"ש בן לקיש אדר"ש בן לקיש. כלומר הכא אמר ריש לקיש עגלה ערופה אינה משנה והכא אמר משעת קיחה אסורה מאותה שעה השחוטתה. (ל) שחיטה שאנה ראויה היא: אמר רב יוסף לענין דינא תנן. כלומר דין הוא שישחוט ראשון: [נשחט] שני בניה ואח"כ שחטה סופג את הארבעים. כלומר שאותן שני לאוין כולל בשחיטה אחת: ולא בנו ואותו. כלומר והוא שחט שני בניה ואח"כ שחטה אמאי סופג את הארבעים: שנים אחרונים חייבין. כלומר אחת משום בנו ואותו ואחד משום אותו ואת בנו:

(א) נראה דהכא כאן איה תיבות ולי' וא"כ שפיר אמר ממ"י דהו שחיטה שאינה וכו'.

ואמר ריש לקיש אומר היה רבי שמעון פרה נפדית. אם מלא נאה הימנה אפילו על גב מערכתה אפילו שחטה כהלכתה על מערכת של עזים שהיא נשחטת עליה כדאמר'י בזמן פרה (פ"ג מ"ט) וקסבר ר"ש כל העומד לפדות כפדיו דמי וקרינא ביה שחטה יכול להאכילו. ואי קשיא למה לי קבלת טומאה היא גופה מטומאה אדם ובגדים מפרשין כה"ג ככריתות דפרק דס שחיטה (דף כ"א):

בגון דא שחטה שחטה פסחוס מכביה בנא ח' משות ליה אוכל מנטרף בדיה בנא ומקבל האי בנא טומאה אם יגע בטומאה ומטמא שאר אוכלין ואי לאו אוכל הוא לא מקבל האי בנא טומאה דלית ביה שיעורא וכו' נגעו ביה אוכלין אחרני טהורים הן שאינם נוגעין "בנבלה אלא בבנא: אינה משנה. לא נשנית במשנתנו: וסרעה בעדר. כשאר חולין. אלא אם אינה נאסרת מחיים וכי שחטה מומרת: הכי גרסינן אמר ריש לקיש אי"ר ינאי עגלה ערופה אינה משנה: והא"ר ינאי. (בדקדושין טז) ובכריתות דפרק בתרא (דף כה). גבול. מאימתי נאסרת: חזריא. בני הישיבה: פטורי מזורע. ק"ל בקדושין בראש מקדש (דף טו):

לדאסורין בהנאה: משעת שחיטה. ונאסרת שחטה אכל המשולח מותרת דכתיב (ויקרא יד) ושלח את הנפטר המיה וגו' ולא אמרה תורה שלח לתקלה: משעת קיחה. ושמהין נאסרות עד שישלח: גמר קיחה קיחה וכו'. מה עגלה ערופה שנאמר בה קיחה (דברים כ"א) ולקחו זקני העיר ההיא עגלת בקר אסורה מחיים אף ולקח למטהר שתי נפשים חיות ערופה יש לה גבול ליאסר בירידתה לנחל איתן אכל אלו אין צהן מעשה מלקיחה ועד שחיטה וכוין דנאסרות מחיים על כרחין משעת לקיחה: אלא. הא תירוצא דמתרין אינה משנה לאו ריש לקיש אמרה אלא ר' יוחנן אמרה דלר"ש בן לקיש מיתסרלא מחיים והא דתנן תנא ותרעה בעדר מקמינן לה בכריתות (כה) ומוקמינן לה כתנאי: לענין דינא סתן. הא דקתני מתני' מי שלקח ראשון שחוט ראשון לאו לענין איסור והיתר שאם ראה השני לשחוט ראשון והראשון ימתין עד מחר מותר אכל דין הוא אם צאו לצ"ד שצא האחד לשחוט וחזירו

אומר אני צריך יותר ממך אלו אומרים להם הלוקח ראשון ישחוט שעל מנת כן לקח שאילו לא מכרה בעל הבית לשני ועכב לעצמו היה הלוקח שוחט וכן שנינו בתוספתא (פ"ה ה"א) הלוקח מזהב"ז הוא קודם לזהב"ז שעל מנת כן לקח: דלא עבד איסורא. שהקדים עצמו שלא יבא לידי איסור: נאמר. יש לו ריוח שאוכל היום בשר: מתני' ואח"כ שחטה סופג את הארבעים. דאין כאלו שחיטת איסור אלא אחת. ובגמרא יליף דבנו ואותו נמי חייב: שחטה ואם צהא ואתר כך אם צהא. יש כאלו שני אותו ואת בנו: שחטה ואם צהא. אין כאלו עדיין איסור ואח"כ שחט את צהא ויש בשחיטה זו שני איסורין אותו ואת בנו משום אמה ובנו ואותו משום צהא על זו שכבר נשחטה: סופג ארבעים. דעד לאו הוא וחדא תהא וחד מעשה: שמונים. וטעמא דסומכוס מפרש בגמ' (ע"ז): גב' לא שחטו. לשון רבים משמע: הרי כאלו שנים. שהיה צין אם שוחט האם וצין אם שוחט הבת ולא משכחת לה שנים עוברין אלא בשלש בהמות והא ויכיל בת ואם ואת דלי אם ושני נהיה למה לי קרא פשיטא מה לי חד ומה לי תרי דכי היכי דמחייב אהאי מחייב אהאי ואי בפרה ובתה ובתה שחט פרה והשני את אמה ואת בנו נינהו אלא על כרחין בחדא שוחט פרה והשני את אמה והשלישי את בתה קאמר לאשמועינן דלאבנו ואותו נמי מחייב: אכל

והתנן נמצא ההורג. וא"ת והיאך מדקדק מכלל דלא מיתסרלא מחיים דילמא היינו טעמא דלדעתא שימלא ההורג לא אקדשוה כי היא דתנן צפ' בתרא דכריתות (דף כג): המציא אשם תלוי ונדע לו שלא חטא אם עד שלא נשחט כו' וירעה עד שיסתאב אשם ודאי אינו כן אלא (ו) עד שלא נשחט ילא וירעה בעדר כו' עגלה ערופה אינה כן ומפרש בגמ' טעמא דאשם תלוי משום דלאו ואשאי לא משני ומקדשו מספק אכל אשם ודאי כי אקדשיה אדעתא דחטא אקדש ואגלאי מילתא למפרע דהקדש טעות הוא ודילמא היינו טעמא נמי דעגלה ערופה ולא משום דלא מיתסר מחיים ולעולם אם נשחטה אסורה וי"ל דסברא דגמרי ומקדשי דלא מסקי אדעתיהו שימלא ההורג וא"ת ואשאי לא משני דעד שלא מערף היינו עד שלא נראה לעריפה קודם ירידתה לנחל איתן דמשני צפ' בתרא דכריתות (דף כה) וי"ל דסמין אמאי דלייק התם (ג"א שם) מסיפא דלא מיתסר מחיים דקתני סיפא משנעפרה תקצר שמחלה לא צאה אלא על הספק כפרה ספקה והלכה לה:

עגלה ערופה אינה משנה. וא"ת ולמה דחק לומר אינה משנה לימא תנאי היא כדאמרין צפ' בתרא דכריתות (דף כה) דתנאי פליגי בהכי וי"ל דכך היתה קבלה בידם הקשה ה"ר משה מצוד"ש אמאי לא קאמר דשוחט דמתני' היינו עורף ופטורי לר"ש משום דלא חזי לאכילה ולרבינן חייב משום דעריפה זו היא שחיטה כדאמר'י בריש פ' שני שעירי (יומא דף סד.) גבי שעיר המשמלה דחייבו לזקוק היינו שחיטתו וחייב משום אותו ואת בנו וצפ' חטאת העוף (זכחים דף ע:): אמרין "דעריפה מותרת מדי נבלה ומתיר ר"ת דלי"כ לא הוה ליה למיתמי השוחט אלא העורף ודומק הוא דלמלא תנא שוחט משום אחרני פרת חטאת ושור הסקל כדאמרין צפ"צ (לעיל דף עט.) דסיפא דקדשים ואידי דסליק מזהמה תנא שחיטתו כשרה ולא קתני מלקיחה: אמר רבי ינאי גבול שמעתי בה. רבי ינאי עגלה ערופה דלית ליה צפ"צ דקדושין (דף טז).

(כריתות דף י.) מנייה שם תהא קצורתא אינטרין לאחר עריפה דלא נימא דשריא משום שנעשית מנחה: ל"ישני באן קודם ירידה באן אחר ירידה. תימה הא על כרחין מתני' דכריתות (דף כג): מוכחא דלא מיתסר מחיים כדדייק התם (י"בצ"ג) מסיפא דקתני דכפרה ספקה והלכה לה: גב' קיחה קיחה. מסקנא לא קיימא הכי דפרק צ' דקדושין (דף טז). אלא מסיק דר"ל כתנא דבי רבי ישמעאל דליף הכי נאמר מכשיר ומכפר בפנים פ"י מכשיר בפנים אשם מזורע מכפר שאר קרבנות ונאמר מכשיר ומכפר בחון פירוש מכשיר פטורי מזורע מכפר עגלה ערופה ושעיר המשמלה ובפרק בתרא דכריתות (דף כה). מוקי לה נמי רב המנונא דלמחר עגלה ערופה מיתסר מחיים כתנא דבי ר' ישמעאל ותימה איך משמע ממילתיה דר' ישמעאל דמיתסר מחיים וי"ל דדייק משום דלא אינטרין למילף מכשיר ממכפר אלא ליאסר מחיים דלאחר שחיטה ידעין מזהה אשר [לא] תאכלו לרבות השחטה כו':

סומכוס אומר משום ר"מ סופג שמונים. ארישא נמי פליגי דכ"פ בקונטרס וכה"ג אמר צפ' קמא דיבמות (דף ט:) חלוק היה ר"ש אף בראשונה וסיפא נקט משום רבותא דרבנן דאע"ג דליכא שתי שמות דלמות ואת בנו ובנו ואותו לא לקי אלא ארבעים כיון דנפקי תרוייכו מחד קרא דלא תשחטו:

הזורע